

De oorlogsbelevissen van mijn vader (1)

Bort Zwaan, die we al eerder tegen kwamen als schrijver van artikelen met herinneringen van zijn vader, heeft deze keer gezorgd voor speciale oorlogsherinneringen van zijn vader. Hij heeft het allemaal van horen zeggen.

Zijn vader was Jan Zwaan (1913-1983), gehuwd met Engeltje Zwaan-Zwaan (1915-1984, familie in de 7e graad). Nadat Jan Zwaan enige jaren visser was geweest dreeg hij samen met zijn vrouw een groentehandel. Daarbij werden de kinderen al op jonge leeftijd ingeschakeld.

Bort zit helemaal in zijn praatstoel, ook al heeft hij dit verhaal schriftelijk aangeleverd. Je hoort hem praten... Luister maar:

Ik maak de lezers er attent op dat dit verhalen zijn, die mijn vader ons diverse keren heeft verteld. Ik heb het zelf nagenoeg niet meegemaakt en daarom alles van horen zeggen en ik geef het weer zoals hij het heeft beleefd.

De verteller, Bort Zwaan, op tweejarige leeftijd in 1944, de tijd waarin de oorlogsbelevissen van zijn vader speelden.

Het eerste onderwerp begon al direct bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, 10 mei 1940. Vader had samen met zijn aanstaande zwager Arian Zwaan, een broer van moeder, een functie bij het begeleiden van de evacuatie. Daardoor konden zij pas als laatsten het dorp verlaten, pas aan de avond van zaterdag 11 mei. De boten met evacués, waren allang vertrokken, maar geen nood. Vader sprak af met ome Arian dat ze een goeie botter uit de haven zouden kiezen en daarmee naar Enkhuizen zouden vertrekken. Het werd de BU 47 van Jacob en Meindert Koelwijn. 's Middags werd eerst nog benzine gehaald voor de motor bij Klaas de Graaf (Klaas van Ep) in de Kerkstraat.

Allebei gingen ze nog naar huis, vader naar de Weikamp en ome Arian naar de Nieuwe Schans, om wat onderkieren te halen. Blijkbaar waren ze van mening dat hun moeders daar niets aan hadden gedacht. Vader maakte nog gauw van de gelegenheid gebruik zijn nieuwe fiets op de zolder in de hanenbalken te hijsen en daar vast te binden (de fiets was overigens na de evacuatie verdwenen!)

Zo starten zij zaterdagavond de motor en gingen als één van de laatsten op weg. Echter net buiten de Oude Haven gekomen, werd er vanaf het havenhoofd op hen geschoten door Nederlandse soldaten. Ze moesten direct terugkomen, zo gezegd zo gedaan. Wat was het geval! De soldaten hadden op Hoogland een aantal boeren gevonden die zich hadden verstopt en weigerden te vertrekken. Ze moesten echter weg en de soldaten dachten dat ze dit in Spakenburg zou lukken. De boeren werden gedwongen aan boord van de botter te gaan en toen konden ze vertrekken.

De boeren, meest oudere personen, waren natuurlijk nooit op zee geweest en waren zo beroerd als wat. Het hele vooronder zat vol en vader heeft de hele nacht aan het roer gestaan met ome Arian, want in het vooronder kon je niet komen. De lucht was niet te harden, overgeven bij het leven.

Het op 24 oktober 1941 aan Jan Zwaan uitge-reikte persoonsbewijs. Daarop werden soms aantekeningen van geldstortingen gemaakt (mid-den boven):

12/7 ? Ingeleverd 3 bankbiljetten van f 100,= (driehonderd gulden); ingeleverd in zijn functie als Penn. van de Comb. van Groentehandelaren te Bunschoten 60 bankbiljetten van f 100,- (zes duizend gulden).

BM.

Zondagmorgen voeren ze de haven van Enkhuizen binnen en waren blij dat de Hooglandse boeren aan land konden en zij de boel op konden ruimen. Een poosje later verschenen de opgewonden broers Jacob en Meindert, de eigenaars van de botter, die dolblij waren dat hun botter behouden in de Enkhuizer haven lag. Vader en oom besloten aan boord te blijven, want dat kon net zo goed als wanneer zij bij andere mensen werden ondergebracht. Een poosje later grote hilariteit. Beiden hadden een stapel ondergoed thuis vandaan meegenomen, wat bleek, vader had alleen maar hemden bij zich en ome Arian alleen onderbroeken! Ze konden elkaar in ieder geval helpen. Vader is met ome Arian na de evacuatie weer met de botter naar Spakenburg vertrokken. Volgens mij waren een deel van de gezinnen van Jacob en Meindert toen ook aan boord, maar helemaal zeker weet ik dat niet.

In één van mijn vorige artikelen heb ik al geschreven hoe vader samen met zijn vriend, Jacob van Diermen, een oude bons had gekocht in Genemuiden. Die bons werd genummerd BU 7. Een bons is een ander model schip dan een botter en loopt van voren veel breder aan. Oorspronkelijk werd hij alleen gebruikt aan de oostkust.

Met deze bons zijn veel belevenissen gebeurd.

Vader kende op Broekerhaven een meneer Jan Deen. Hij was een soort commissionair, maar verkocht daarbij allerlei spullen, het was een soort V&D in het klein.

Zover ik weet dateerde die kennis al vanaf dat vader nog bij groof Bort